

Рис.1 - Ключові компетенції конкурентоспроможності [4]

- превентивну – націлену на передбачення проблем і труднощів;
- усунуву – призначену для усунення перебоїв у системі після того, як вони мали місце;
- регулюючу – направлену на збереження існуючої схеми роботи;
- стимулюючу – направлену на покращення діяльності системи навіть при відсутності конкретних проблем. Координаційна діяльність здійснюється за допомогою певних механізмів, серед яких вирізняють – неформальні не програмовані, програмовані не уособлені, програмовані індивідуальні та програмовані групові [1].

Список використаних джерел і літератури:

1. Avanesova, N., Marchenko, O., Kolodyazhna T. Modern trends in personnel safety of enterprises. - Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості. 2019. № 3 (9). С. 5 – 11. DOI: <https://doi.org/10.30837/2522-9818.2019.9.005>
2. Пархоменко О.В. Патентна результативність науково-технічного потенціалу в промисловості України // Статистика України. - 2002. - №3. - С.49-56.
3. Соціально-економічне становище України за 2001 рік. Повідомлення Державного комітету статистики України // Статистика України. - 2002. - №1. - С.67-77.
4. Williamson О.Е. Markets and Hierarchies, Analysis and Antitrust implications. MacMillan, Free Press, New York, 1975. - 286 p. 255.

Бабіна Н. О., Блізнєцов Д. Є.

Київський національний університет технологій та дизайну

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАГРОЗ ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ЗАСАДА ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах трансформаційної економіки України комплекс соціально-економічних, політичних та правових факторів різко загострив проблему формування та забезпечення безпеки конститутивних компонентів ієрархічної економічної системи. Питання прогнозування та створення цілісної системи захисту від існуючих та потенційних небезпек, як держави, так і господарюючих суб'єктів тісно пов'язана з питанням аналізу загроз діяльності підприємства.

Розгляд сучасних досліджень з проблеми економічної безпеки дозволяє стверджувати, що серед учених немає єдиної думки щодо трактування поняття «загроза». Ми під загрозою безпеки підприємству будемо розуміти потенційну чи реальну подію, процес чи явище, яке здатне порушити стійкість та розвиток суб'єкта господарювання чи призвести до припинення його діяльності.

Узагальнення і систематизація загроз дозволяє уточнити види і осередки загроз, точніше їх ідентифікувати, оцінити ступінь небезпечності, визначити заходи нейтралізації, означити підходи до передбачення та прогнозування наслідків їх негативного впливу на функціонування підприємства в мінливому ринковому середовищі. Найбільш перспективними в методологічному аспекті виявляються систематизації загроз, які враховують специфіку функціонування господарюючих суб'єктів.

Традиційно класифікація загроз проводиться за наступними критеріями: мета загрози, масштаб збитків від дії загроз, сфера діяльності об'єкта, спосіб впливу на об'єкт, масштаб прояву несприятливих небезпек та ін. В залежності від можливості прогнозування загроз виділяють передбачувані і непередбачувані небезпеки; від джерела виникнення - об'єктивні і суб'єктивні; від можливості запобігання – форс-мажорні і не форс-мажорні. За об'єктом зазіхання класифікують: загрози майну, інформації, персоналу, техніці, технологіям та ін. За природою виникнення виділяють: політичні, економічні, техногенні, правові, кримінальні, екологічні та ін. небезпеки. Деструктивні фактори за вірогідністю настання розділяють на явні і латентні. В залежності від величини збитку, який може спричинити дія деструктивного фактору, небезпеки підрозділяють на: чималі, значні і катастрофічні, за ступенем ймовірності виникнення – неймовірні, малоймовірні, ймовірні, досить ймовірні, цілком ймовірні. За ознакою віддаленості загроз у часі: безпосередня, близька (до року), далека (понад рік); за просторовою ознакою виникнення: на території суб'єкта господарювання; на прилеглий до нього території; на території регіону, країни; на закордонній території.

Найбільшого розповсюдження в сучасній економічній науці здобула систематизація небезпек і загроз, в основі якої покладено критерій сфери їх виникнення. За даною ознакою розрізняють внутрішні (спричинені дефектами діяльності системи економічної безпеки підприємства) і зовнішні (обумовлені впливом чинників, що знаходяться поза межами системи) небезпеки. Зовнішні небезпеки і загрози не пов'язані з діяльністю підприємства, є менш прогнозованими і можуть завдати підприємству значних збитків. Внутрішні небезпеки зв'язані з діяльністю господарюючого суб'єкта, його персоналу в площині прийняття рішень, дотримання технологій, організації праці, фінансової політики та ін.

Головними серед зовнішніх загроз можна вважати: законодавчу нестабільність; енергетичну залежність економіки; негативні макроекономічні тенденції, інфляцію зокрема; неефективність менеджменту на багатьох рівнях; недостатній рівень технічної та технологічної забезпеченості матеріально-технічної бази підприємств, що не відповідає сучасним тенденціям та ін. До першорядних внутрішніх небезпек варто віднести: істотне погіршення рівня ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та його конкурентоспроможності; спад виробництва та ін. В розрізі цього пріоритетними напрямками діяльності суб'єктів підприємницької діяльності стають: формування вивірених механізмів реалізації економічної безпеки підприємства, забезпечення ефективності виробничої діяльності, оптимальне використання ресурсного потенціалу.

Особливої уваги серед зовнішніх ризиків варто приділити політичним ризикам (проявляються у зволіканні вирішення нагальних питань щодо стабільного функціонування підприємства, наприклад, процедур проходження дозвільних та погоджувальних рішень); галузевим ризикам (ознаками яких є «спад галузі», різке посилення рівня конкуренції, зниження інвестиційної привабливості галузі та ін.); економічним та фінансовим ризикам, що зумовлюються несприятливою кон'юнктурою ринку і проявляються у відмінності фінансово-економічних результатів діяльності підприємств від запланованих, форс-мажорних обставинах. Загрози економічній безпеці підприємства різняться і за частотою дії. У зв'язку з цим їх доречно поділяти на: одноразові або багаторазові. Систематизація небезпек за рівнем прогнозованості віддзеркалює можливість локалізації наслідків ризиків. На спрогнозовані загрози можна здійснювати прямий вплив зі сторони апарату управління підприємством. Некеровані загрози не підлягають прямому впливу, оскільки відтворюють небезпеки загального рівня розвитку ринкових взаємозв'язків, таких як: монополізація економіки; стохастичні зміни законодавства; високий рівень корупції та ін.

До ризиків, які можна попередити, відносяться здебільше такі, що мають внутрішній характер та стосуються неналежного ступеня професійної підготовки керівного персоналу підприємств, негативних кон'юнктурних змін на ринку. До небезпек, які неможливо відвернути, варто зарахувати такі чинники, які носять форс-мажорний характер: кліматичні умови, природні чинники, військові втручання, пандемії та ін. Зміни загальних макроекономічних параметрів, відносяться до ризиків, які можна частково попередити, тобто мінімізувати наслідки ризиків для економічної безпеки підприємства.

Традиційно за критерієм впливу чинників економічної безпеки підприємства розрізняють незначні, допустимі, критичні, катастрофічні ризики. За умови трансформаційної економіки ці ризики, поєднуючись з негативними тенденціями суспільного розвитку, призводять до виникнення загроз, які чинять майже нездоланий вплив на розвиток підприємництва в цілому. Тому «нові системні» ризики класифікують: за наслідками конфлікту інституційних інтересів; за формами нелегітимного формування власності; за формами корупційних дій в системі державного управління; за перешкодами легалізації тіньової економіки; за передумовами недобросовісної конкуренції; за негативними наслідками трансформації економіки. Зовнішні фактори, що впливають на економічну безпеку суб'єктів господарювання, систематизують на політичні, соціально-економічні, екологічні, науково-технічні і технологічні, юридичні, природно-кліматичні, демографічні, криміналістичні та ін., серед яких ключовими є особливості ринкового простору, в якому функціонує підприємство; кількість і якість матеріальних, фінансових, трудових ресурсів; рівень соціальної та політичної напруженості, платоспроможність населення, криміналізація господарської діяльності та ін.

Відсутність єдиного підходу до трактування понять «загроза», «економічна безпека», «система економічної безпеки» та її складових утруднюють питання оцінки рівня економічної безпеки. Є нагальна потреба створення комплексної методики оцінки рівня економічної безпеки підприємства, яка б ураховувала реалії економічних відносин в Україні і пододала слабкі місця напрацьованих методик.

Список використаних джерел і літератури:

1. Babina N.O. Management of Economic Risks in Banks: Concept and Definition. *Modern Science-Moderni veda*. 2017. № 2. pp. 14-18.
2. Zachosova, N.V., Babina N.O. Diagnostics by Financial Regulators of Financial Institutions Preparedness to the Implementation of Economic Security Management. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4, No. 4. pp. 106-115.
3. Зачосова Н.В., Бабіна Н.О. Економіко-фінансова безпека підприємств України як елемент фінансової безпеки держави в контексті інтеграційних процесів. *Управлінський аспект забезпечення фінансової безпеки України*: колективна монографія / ред. Черевка О.В. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 312 с. С.185-206.
4. Зачосова Н.В. Формування системи економічної безпеки фінансових установ: монографія. Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А., 2016. 375 с.

Бичова І. В.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

МЕНЕДЖМЕНТ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Управління грошовими потоками – це одна з найважливіших функцій менеджменту фінансів підприємства. Щоб ефективно управляти грошовими коштами менеджери мають розуміти всі організаційні особливості підприємства та що ж являють собою самі грошові потоки.

Найбільш точним і змістовним можна назвати тлумачення грошового потоку, сформульоване І.А. Бланком: «Грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, що генеруються господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику, ліквідності».